

thi det er blevet staaende ved den samme Tidsbegrænsning, som han selv og det øvrige Udvalg har foreslaaet, nemlig 14 Aar; og Ingen tænker altsaa paa, at bevare disse „lange doyne Lømler“ længere; men man vil, at de i den Tid, her er opstillet, skulle være Gjenstand for Skolens Paavirkning. Det forekommer mig forøvrigt i det Hele taget, at der er en ret god Gradation i hele Loven. Man begynder med, at i enhver Alder kunne de, som ved ualmindelige Gvner og usædvanlig Flid have opnaaet en i Forhold til deres Alder antagelig Grad af Kundskab, fritages et halvt Aar. Dernæst kunne de, naar Forældrene begjære det, og Skolebestyrelsen finder, at de ere modne, udskrives allerede med det 13de Aar. Men derhos er der en Forpligtelse for alle Børn, der ikke have opnaaet disse to nævnte Betingelser, til at søge Skolen til det 14de Aar, og først da kunne og skulle de efter deres Forældres eller Børgers Begjæring forlade Skolen, idet man ikke troer, at det vilde være gavnligt for dem eller Skolen længere at fortsætte denne Skolegang. Hvad Uendringsforslaget dertil ønsker at tilføie, er kun, at der skulde være en Sikkerhed for, at deres mulige mindre Fremstriden sammenlignelsesviis med Andre ikke hidrører fra saadan Forsømmelse, der rettelig kunde lægges dem selv til Last, og derfor er der netop fra den Tid, hvorfra Friheden ellers kunde begynde, føiet til, at de i de sidste 4 Skolehalvaar eller 2 Halvaar ikke uden lovlig Grund have unddraget sig fra den Underviisning, hvortil de engang ere tyede hen.

Tscherning: Det forekommer mig, at det Uendringsforslag, som der her er Spørgsmaal om, staaer i en fuldstændig Strid med et af Lovforslagets Hovedformaal. Saavidt jeg nemlig har forstaaet Lovforslaget, saa har et af dets Hovedformaal fra Begyndelsen af været, at der maatte komme en Alder, hvori Forældre selv bestemme over deres Børn, og ikke længere ere bundne til en vis Skoleplan, idet man er kommen til den Overtydning, at med det 14de Aar indtræder der en Alder, hvori Børn, isærdeleshed af den menige Almue, paa Grund af deres Kræfter og Ud-
vikling blive stiftede til ved Selverhverv at

bidrage i en væsentlig Grad til deres Livs Ophold, og hvorved der tillige indtræder Muligheden af, at de kunne træde ind i den virkelige Livsskole, som hverten er Læseskolen eller Skriveskolen — thi alle det Slags Skoler ere Bagatellskoler — men en Skole, hvori Drengene bliver til Mand og lærer at blive en virksom Mand i Borgerfamfundet, og istand til at stole paa sine egne Kræfter. Dersom vi nu gaae hen og sige, at det skal bestemmes efter en Undersøgelse af aldeles materielle Forhold, om denne Modenhed skal indtræde med det 14de Aar eller ikke, saa forvanske vi det hele Forhold. Naar man siger, at den Omstandighed, om den Vedkommende har været skoleføgende saa og saa lang Tid eller ikke, skal være det Afgjørende, saa sætter man Tidsmaalet istedetfor Kundskabsfylden; men den, som ved at forsømme den hele Tid igjennem er kommen ligesaavidt som den, der ikke har forsømt, han fortjener netop at have Lov til at gaae sin egen Vej, naar han vil; thi jo mere et Menneffe kan forsømme Skolen og alligevel erhverve Kundskab, desto dygtigere er han. At straffe Folk, som udvikle sig i Kundskabsfylden, fordi de ikke bruge Tiden efter en vis Maalestok eller Regel, er navnlig med Hensyn til Skolevæsenet en stor Feil. Men engang maa Mulcysystemets Herredømme høre op, og det har man tænkt sig skulde skee ved det 14de Aar, og derfor skulle vi ikke vende tilbage og gribe det paany i Genhold til en Bestemmelse, som i ingen Henseende hænger sammen med det, hvorom der egentlig er Spørgsmaal, nemlig om det unge Menneffe i det her omhandlede Dieblit besidder de Kundskaber, som han kunde erhverve i Skolen, eller ikke. Saasnart man begynder at udmaale efter Alenmaal de Midler, som behøves til at erhverve Kundskaber, saa sætter man Døsmæren og den udmærket Begavede eller Dueltige paa lige Fod. Det er den udmærket begavede og i sig selv virksomme Persons Fortrin, at han kan gaae omkring i Verden og samle sig Indsigt og Kundskab uden at være bunden til „Ein, Zwei, Drei“ i visse Timer, og det er et af de største Misgreb, som kan begaaes med Hensyn til Almueunderviisningen, at binde den af Naturen Velbegavede til dette unyttige „Ein,